

Minerals de bismut a la mina “San Nicolás” i la pedrera “La Osa”, Badajoz, Extremadura

Borja SAINZ DE BARANDA GRAF

Autor independent

Madrid, Espanya

borjateresa@hotmail.com

RESUM

El «Grupo Minero San Nicolás» (Valle de la Serena) i la pedrera “La Osa” (Oliva de Mérida) són jaciments ben coneguts pels excel·lents cristalls de topazi i beril que han subministrat al llarg de la seva història. La variada mineralogia conjunta de tots dos jaciments s’acosta al centenar d’espècies minerals diferents, sent els minerals que contenen bismut en la seva composició els que representen el major nombre d’espècies de tots dos jaciments, alguns d’ells de gran raresa i qualitat a nivell mundial.

PARAULES CLAU

San Nicolás, La Osa, minerals de bismut

ABSTRACT

The «San Nicolás Mining Group» (Valle de La Serena) and “La Osa” quarry (Oliva de Mérida) are well-known deposits for the excellent topaz and beryl crystals that they have supplied throughout their history. The varied joint mineralogy of both deposits is close to one hundred kinds of different mineral species, with the minerals containing bismuth in their composition representing the largest number of species from both deposits, some of them of great rarity and world-renowned quality.

KEYWORDS

San Nicolás, La Osa, bismuth minerals

SAINZ DE BARANDA GRAF, Borja: «Minerals de bismut a la mina “San Nicolás” i la pedrera “La Osa”, Badajoz, Extremadura». *Mineralogistes de Catalunya*, vol. 16, núm. 2 (2025-2), pp 85-106.

INTRODUCCIÓ

Encara que pertanyents a dos municipis diferents i confrontants entre si, el «Grupo Minero San Nicolás» (Valle de la Serena) i la pedrera “La Osa” (Oliva de Mérida) comparteixen una estreta relació genètica. Mentre el primer beneficia una sèrie de filons de W-Sn-Bi extratolòtics d’alta temperatura, a la pedrera “La Osa” s’explota el granit aflorant que va aportar la calor necessària i els metalls que es van dipositar en els fluids mineralitzadors (figs. 1 i 1 bis). A més, en algunes zones de la pedrera s’han posat al descobert uns filons de quars amb una mineralització molt similar a l’explorada al «Grupo Minero San Nicolás» (figura 2).

Especialment interessants per la seva raresa i escassa profusió en la nostra geografia són els minerals

de bismut que es van dipositar en aquests filons, l’anàlisi sistemàtica dels quals es desenvolupa en les línies d’aquest article. Per a una informació més completa sobre la mineralogia del « Grupo Minero San Nicolás» i la pedrera “La Osa” remitim a la consulta de Sainz de Baranda Graf (2013) i Sainz de Baranda et al. (2023).

ANTECEDENTS I METODOLOGIA

Les primeres demarcacions per a l’exploració de wolframi a la zona que ens ocupa daten de l’any 1905, quan es registra la concessió “Tres Amigos” al Cerro Barbero (Valle de La Serena). Poc després es registren noves concessions al Cerro Martín Pérez, començant la producció de wolframi el 1912. El 1941 la concessió “Tres Ami-

gos” passa a denominar-se “San Nicolás” i són reagrupades juntament amb totes les concessions restants per a formar el «Grupo Minero San Nicolás» (Minaya Caballero, 2014; Minaya Caballero, 2015; figura 3).

Després de diverses vicissituds, amb períodes d’exploració i inactivitat, la producció es reprèn el 1969, modernitzant-se les instal·lacions. D’aquesta època tenim constància ja de petites produccions de mineral de bismut: entre 3 i 5 tones de concentrats de bismut amb un 10% de Bi en el període comprès entre 1969 i 1973. No obstant això, els baixos preus dels metalls extrets porten a un nou tancament el 1975.

El 1986 l’empresa Nero reprèn l’exploració, obtenint produccions d’entre 0,6 tones de mineral de bismut (any 1986) i fins a les 2,1